

Diskussionsunderlag till uppfödarmöte PATELLA

Russkaja Tsvetnaja Bolonka

Patellaluxation och palpatorisk undersökning av knäleder

Patellaluxation innebär att knäskålen (patella) kan förflyttas (luxera) från sin normala position.

Två former av patellaluxation förekommer. Den vanligaste formen är när knäskålen glider ur sin position och hamnar på insidan (medialt) av knäleden. Den andra formen är när knäskålen hamnar på knäledens utsida (lateralt). Det finns många olika bakomliggande orsaker till patellaluxation. Ett vanligt symptom är hälta. I de fall luxationen är permanent har knäskålen låsts i sitt läge och drabbade hundar får en typisk, knäande gång.

Palpatorisk undersökning av knäleder

Patellaluxation konstateras genom palpation och graderas på en skala från 0–3 baserat på med vilken lätthet luxering sker:

- Grad 0 = Normal
- Grad 1 = Patella kan luxeras manuellt men återgår spontant till normalt läge.
- Grad 2 = Patella kan lätt luxeras antingen manuellt eller spontant och kan förbli luxerad.
- Grad 3 = Patella är permanent luxerad.

Resultatet av undersökningen registreras centralt för samtliga raser vilket innebär att alla raser kan få undersökningen utförd och registrerad.

För att undersökningsresultatet skall registreras krävs att:

- hunden är minst 12 månader gammal vid undersökningstillfället
- undersökningen utförts av veterinär med specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar
- undersökningen utförs på SKKs patellaintyg, se nedan

För ett fåtal raser gäller dessutom registreringsförbud för avkomma efter föräldrarnas som före parning ej har officiellt intyg om patellastatus vid lägst 12 månader. För information för respektive ras, se gällande registreringsregler.

Nedärvning och avelshänsyn

Patellaluxation är, likt höftledsdyspasi (HD), en egenskap med förmodat kvantitativ (polygen) nedärvning och vi vet i dagsläget inte vilka gener som ligger bakom. SKKs generella rekommendation är att endast hundar med normala knäleder ska gå i avel och en hund med kliniska symptom av patellaluxation är aldrig lämplig i avel, oavsett grad vid undersökning. Hundens egen patellagrad är dock ett relativt osäkert mått på dess avelsvärde, varför strikta trösklar i avelsarbetet baserat på graderingen inte är optimalt ur avelssynpunkt. Precis som i avelsarbetet med HD bör även hänsyn tas till familjebilden. På sikt kan man tänka sig att skattning av avelsvärden (index) skulle kunna tillämpas för patellaluxation, på samma sätt som idag görs för HD.

Rasspecifika avelsstrategier avseende patellaluxation tas normalt fram av respektive rasklubb och kan behöva variera något beroende på förekomsten av patellaluxation, vilka kliniska symptom patellaluxation ger i rasen och vilka andra hälsoproblem/egenskaper man har att ta hänsyn till i avelsarbetet. I vissa raser accepteras hundar med patellaluxation grad 1 i avel förutsatt att dessa paras med normal individ (grad 0).

Det är viktigt att skilja på klinisk påverkan för den enskilda individen och hundens lämplighet i avel. Även om en individ med grad 1 själv inte visar några kliniska symptom av sin patellaluxation är förväntan att en sådan individ har ett sämre avelsvärde avseende patellaluxation än en hund med normala knäleder

Ur avelspolicyn

Svenska Kennelklubbens avelspolicy är ett grundläggande handlingsprogram för hundaveln i Sverige. Varje medlem som upplåter sin hund till avel ska vara väl förtrogen med policyn. Den slår fast att aveln ska bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt och beskriver kortfattat det övergripande ansvar SKK och specialklubbarna har för vård och utveckling av våra hundraser.

Svenska Kennelklubben ska medverka till utformningen av rasspecifika avelsstrategier samt:

- Prioritera avel för mentala egenskaper anpassade till rasernas funktion och samhällets krav.
- Prioritera avel som gynnar avkommans möjlighet till ett långt liv utan hälsostörningar.
- Prioritera exteriör avel som gynnar god funktion och förebygger förekomsten av icke önskvärda egenskaper hos avkomman.
- Prioritera avel av hundar med naturlig fortplantningsförmåga.

- Verka för en låg andel nära släktskapsparningar för att därmed minska inavelsökningen i hundraserna; medverka till att enskilda individer eller grupper av närbesläktade individer inte överutnyttjas i aveln.
- Verka för att minska antalet avelsrestriktioner som inte är relaterade till hundrasernas sundhet men begränsar möjligheterna till ett effektivt utnyttjande av befintliga hundmaterial; vid behov ta bort avelshinder mellan rasvarianter/raser, vilka bygger på olikheter i enskilda genpar till exempel färg, hårlag och storlek.

SKK.SE

Hundavel, och därmed hundrasers utveckling, grundas på uppfödarnas val av avelsdjur samt på den användning som dessa får. Ärftlig variation är en förutsättning för hundraser och deras möjlighet att anpassas till framtidens krav. Avel och utveckling av rashundar ska därför vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet eller funktion eller tömmer rasen på genetisk variation.

Avel och uppfödning ska också ske i överensstämmelse med djurskyddslagstiftningen och Svenska Kennelklubbens grundregler.

Hundar med allvarliga sjukdomar eller funktionshinder ska inte användas till avel. Parningskombination som utifrån tillgänglig information ökar risken för allvarlig sjukdom/funktionshinder hos avkomman ska undvikas.

All text har hämtats från SKK hemsida

Russkaja tsvetnaja bolonka

Total antalet undersökta hundar from 2007-01-01 tom 2018-12-31

patella, ua	133
patella, lateralt grad 1	2
patella, mediant grad 1	13
patella, mediant grad 2	4

Har det betydelse att avelsbasen är liten?

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Kullar	2	4	9	7	6	11	6	8	16	18	21	19	127
Tikar	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>8</u>	<u>7</u>	<u>6</u>	<u>9</u>	<u>6</u>	<u>8</u>	<u>16</u>	<u>17</u>	<u>19</u>	<u>18</u>	<u>64</u>
Hanar	<u>1</u>	<u>3</u>	<u>3</u>	<u>5</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>6</u>	<u>8</u>	<u>11</u>	<u>15</u>	<u>15</u>	<u>11</u>	<u>46</u>

Tabellen visar att varje tik i avel har fått i medel 1,98 kullar.

Och varje hane är pappa till i medel 2,76 kullar.

Idag har 110 hundar gått i avel av populationen som består av 529 hundar med svenskt reg nr. Av dessa 110 hundar är det 9 med diagnos, det vill säga 8%.

Vi har 110 hundar i avel av 529 total. Ett av våra viktigaste huvudmål är att ha så stor genetisk spridning som möjligt långsiktigt vilket betyder att vi med bestämdhet måste agera kortsiktigt för att nå det målet.

Föräldradjurens diagnos vid parningstillfället

Föräldradjur		Kullar födda											
Kombinationer		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
patella, ua	patella, ua			1	2	2	3	2	4	12	15	18	13
patella, ua	patella, lateralt grad 1			2		1	1						
patella, ua	patella, mediant grad 1							1	1	1		2	2
okänt	patella, ua			3	2	2	2	2	1	3	3	1	3
okänt	patella, mediant grad 1						1						
okänt	okänt	2	4	3	3	1	4	1	2				1

Tabellen visar att trenden är att man till största delen väljer kombinationer där båda föräldradjurens är UA.

Av de 19 hundar med Patella luxation har 6 tikar resp 3 hanhundar gått i avel = 47%. Totalt har 142 hundar undersökts.

Tänkbara strategier för uppfödare?

Hur ska vi komma bort från hundar med patella luxation?

Hur tänker vi som uppfödare?

Väljer vi typ före ev patella?

Hur sprida information – inte alla uppfödare är medlemmar i klubben.

Vill vi att fler ska undersöka sina hundar – även de som inte går i avel?

Hur påverkar motion patella luxation?

Hur mkt tränas hunden?

Kan det påverka?

Hur mäter man isf den aktiviteten?

Har miljön påverkan?

Hur tänker vi när det gäller klubbens avelsrekommendationer?

Ska de formuleras om eller är de OK?

Att jämföra med: (Källa avelsdata SKK)
Bolognese 2007-01-01 till 2018-12-31

Diagnos	Antal
patella, ua	144
patella, lateralt grad 1	1
patella, medialt grad 1	30
patella, medialt grad 2	4

Bichon Havanaise 2017-01-01 till 2018-12-31

Diagnos	Antal
patella, ua	247
patella, lateralt grad 1	4
patella, medialt grad 1	18
patella, medialt grad 2	3

Coton de Tulèar 2007-01-01 till 2018-12-31

Diagnos	Antal
patella, ua	282
patella, lateralt grad 1	21
patella, lateralt grad 2	1
patella, medialt grad 1	34
patella, medialt grad 2	4

Yorkshireterrier 2007-01-01-2018-12-31

Diagnos	Antal
patella, ua	28
patella, lateralt grad 1	1
patella, lateralt grad 2	2
patella, medialt grad 1	8
patella, medialt grad 2	10